

L'Ajuntament de Barcelona convoca un concurs internacional per a la transformació de la Rambla

S'ha licitat la redacció de les estratègies d'actuació i el projecte d'urbanització de la Rambla amb la voluntat de comptar amb un equip guanyador durant l'estiu

La voluntat és que les actuacions en aquesta emblemàtica via s'enfoquin des d'una vessant essencialment social i que aquestes derivin en intervencions urbanístiques que podrien iniciar-se a principis de 2019

Per això, es busca un equip redactor interdisciplinari format per persones del camp de l'arquitectura, l'enginyeria, la sociologia i l'economia, entre d'altres

L'Ajuntament de Barcelona ha convocat un concurs internacional per definir la transformació de la Rambla. El Govern municipal ha licitat la redacció de les estratègies d'actuació i el projecte d'urbanització de la Rambla. La previsió és comptar amb un equip guanyador durant aquest estiu i amb un projecte executiu durant la tardor de 2018. Les obres s'iniciarien a principis de 2019.

La voluntat d'aquest encàrrec és la redacció d'una proposta sociourbanística i un projecte de disseny per a l'espai públic a través d'un equip interdisciplinari, que defineixi actuacions per a la dinamització, millora i transformació física i social de la Rambla de Barcelona i el seu entorn d'influència. Es tracta d'iniciar una transformació de la fisonomia de la Rambla pensada en i per a les persones que viuen la Rambla, i que s'ha de possibilitar a través d'una transformació social consensuada i flexible de l'espai.

La Rambla és una de les vies més emblemàtiques de la ciutat de Barcelona, carregada d'història i escenari de grans esdeveniments. Ara necessita retrobar l'equilibri per garantir la seva funció històrica com a espai públic de confluència pels veïns de Barcelona en harmonia amb els seus visitants. Cal recuperar la Rambla per als seus veïns i veïnes i per a la ciutadania de Barcelona.

La tinenta d'alcaldia d'Ecologia, Urbanisme i Mobilitat, Janet Sanz, ha destacat que "l'objectiu és que els veïns i veïnes de Barcelona tornin a ramblejar i que aquest no sigui un espai d'un sol ús. Passar de la Rambla producte a la Rambla ciutadana".

Per la seva banda, la regidora del districte de Ciutat Vella, Gala Pin, ha explicat que en el procés de recuperació de la Rambla "ha arribat el moment de començar a prendre les decisions executives" i ha afegit que "cal pensar la Rambla pels que viuen allà i per recuperar-la necessitem a tots els agents implicats".

Finalment, el regidor d'Arquitectura, Paisatge i Patrimoni, Daniel Mòdol, ha recordat que "reflexionar sobre la Rambla és fer-ho també sobre la ciutat. Cal que la Rambla torni a ser un element identitari i recuperar el vincle entre la ciutadania i l'espai públic de la ciutat".

L'enfocament que es dóna a aquest encàrrec de gestió és innovador i planteja afrontar aquesta transformació partint dels aspectes socials i ciutadans i que, a partir de les accions que es destil·lin de l'anàlisi social i dels usos més adequats de l'espai, es puguin plantejar les actuacions urbanístiques a desenvolupar. D'aquesta manera, es garantirà que la nova imatge de la Rambla doni resposta ajustada a les necessitats ciutadanes d'aquest entorn.

Així, amb aquest document es pretén seleccionar l'equip més transversal i interdisciplinari possible que sàpiga abordar, amb una visió global i local alhora, la diagnosi adequada per a comprendre i distingir els factors estructurals i conjunturals dels fenòmens que es produeixen en aquest entorn i pugui traspasar-los degudament a un projecte d'urbanització capaç de recuperar la comoditat i ajudar a millorar el sentiment de pertinença del passeig.

Per concretar les actuacions de millora del Projecte d'Urbanització de la Rambla i les connexions amb el seu entorn, l'equip redactor ha de posar sobre la taula les reflexions socials, econòmiques, comunitàries i urbanístiques a partir de les quals poder concretar les prescripcions, criteris i objectius per a la redacció del document d'Estratègies d'Actuació sobre la Rambla.

Les propostes dels equips han de tenir presents, entre d'altres, els següents objectius:

- Entendre la Rambla com un imaginari col·lectiu associat a Barcelona i el seu veïnat, que incorpora vestigis d'una llarga evolució històrica i on es troben mostres de diferents usos, col·lectius i activitats que s'hi ha desenvolupat al llarg dels anys.
- Definir les tendències al canvi de l'activitat econòmica existent degut a la forta influència turística actual que permetin entendre els actuals processos de transformació i les seves tendències i conseqüències sobre el teixit social i l'espai públic.
- Desenvolupar i projectar totes les possibles alternatives, remodelacions i reformes sobre la secció del passeig.
- Atendre a les relacions de dependència i necessitats funcionals estructurals dels seus barris adjacents, Raval i Gòtic, i tenir en consideració la situació del passeig com a eix "frontissa" de les dinàmiques dels dos barris i, molt especialment, de les servituds de serveis del Raval.
- Integar la proposta com un espai connector amb els nodes de Plaça Catalunya i Colon.
- Considerar l'espai lliure públic i l'ús que se'n pugui derivar dins de la xarxa d'espais del districte, al temps que potencia espais plaça dins del mateix passeig.
- Estudiar la possibilitat de donar un tractament singular a les cruïlles i a determinats edificis de l'àmbit per crear fites visuals recurrents al llarg del passeig que ajudin a donar unitat a tot el conjunt.

- Investigar sobre les tipologies de dinamització social més adients, des del punt de vista veïnal, associatiu, comercial, socioeconòmic, cultural i d'altres possibles serveis que puguin incidir eficientment i directa en l'ànima de la Rambla.
- Tenir en consideració les necessitats dels grans equipaments de ciutat i metropolitans que hi ha als voltants del passeig, tenint en compte la seva capacitat atractora i les seves necessitats funcionals.
- Tenir en consideració l'activitat socioeconòmica existent a la zona i la seva distribució per sectors.
- Estudiar les dinàmiques diürnes i nocturnes i plantejar funcionalitats compatibles amb un espai públic actiu i respectuós amb el veïnat de l'entorn.
- Identificar les actuals dinàmiques mòbils entorn l'habitatge existent, estat físic, règim de propietat, ocupació, que aportin reflexió entorn a la “veïnificació” del passeig.
- Coordinar i compatibilitzar les propostes de dinamització social amb la mobilitat de la zona d'estudi i les propostes projectuals sobre l'espai físic.
- Estudiar el manteniment i la integració de l'arbrat estructural existent, especialment l'alineació dels plataners com element patrimonial del passeig.
- Incorporar la mirada de gènere, i amb especial atenció a la infància, com instrument d'anàlisi i sensibilització associat a la definició de propostes per a l'espai.
- Estudiar una mobilitat de transport públic més eficient redefinint, si s'escau, els itineraris de transport públic que recorren pel passeig i els barris de l'entorn, per potenciar formes de transport més sostenibles.
- Estudiar la implicació en el conjunt de tots els monuments i elements patrimonials presents a la Rambla.
- Adaptar les propostes al corresponent pressupost disponible.
- Avaluar la viabilitat econòmica de les diferents alternatives i actuacions.

Dos documents que hauran de girar sobre quatre eixos essencials

Així, es contempla que l'equip redactor que resulti guanyador haurà de presentar dos documents. D'una banda, les estratègies d'actuació que han de tenir en compte la definició d'objectius i criteris per a les accions socials i el turisme; la definició d'objectius i criteris per la cultura i el patrimoni; la definició d'objectius i criteris per a la mobilitat; i la definició d'objectius i criteris per a l'espai públic. I, de l'altra, el projecte

d'urbanització, condicionat per l'anterior document. Recuperar la Rambla requereix anar més enllà d'un projecte d'urbanització.

En funció d'aquests quatre eixos essencials, l'equip guanyador haurà de desenvolupar un mínim de quatre documents transversals que s'inclouran en el document d'estratègies d'actuació amb l'objectiu d'incidir d'una manera directa sobre l'espai públic de la Rambla:

– Pla de gestió d'espais de gran afluència: el seu objectiu serà el de redistribuir d'una manera justa i sostenible l'actiu del turisme en aquest espai i millorar el retorn social a través del seu potencial com a palanca per al desenvolupament d'altres sectors econòmics. Caldrà tenir en compte les problemàtiques com la congestió permanent per accedir a la zona, les molèsties derivades de l'excés de visitants com són el soroll o la sobreocupació de l'espai públic i l'especialització dels serveis en l'economia del visitant. La gestió dels espais de gran afluència és una de les novetats que incorpora el Pla Estratègic de Turisme presentat el passat mes de febrer.

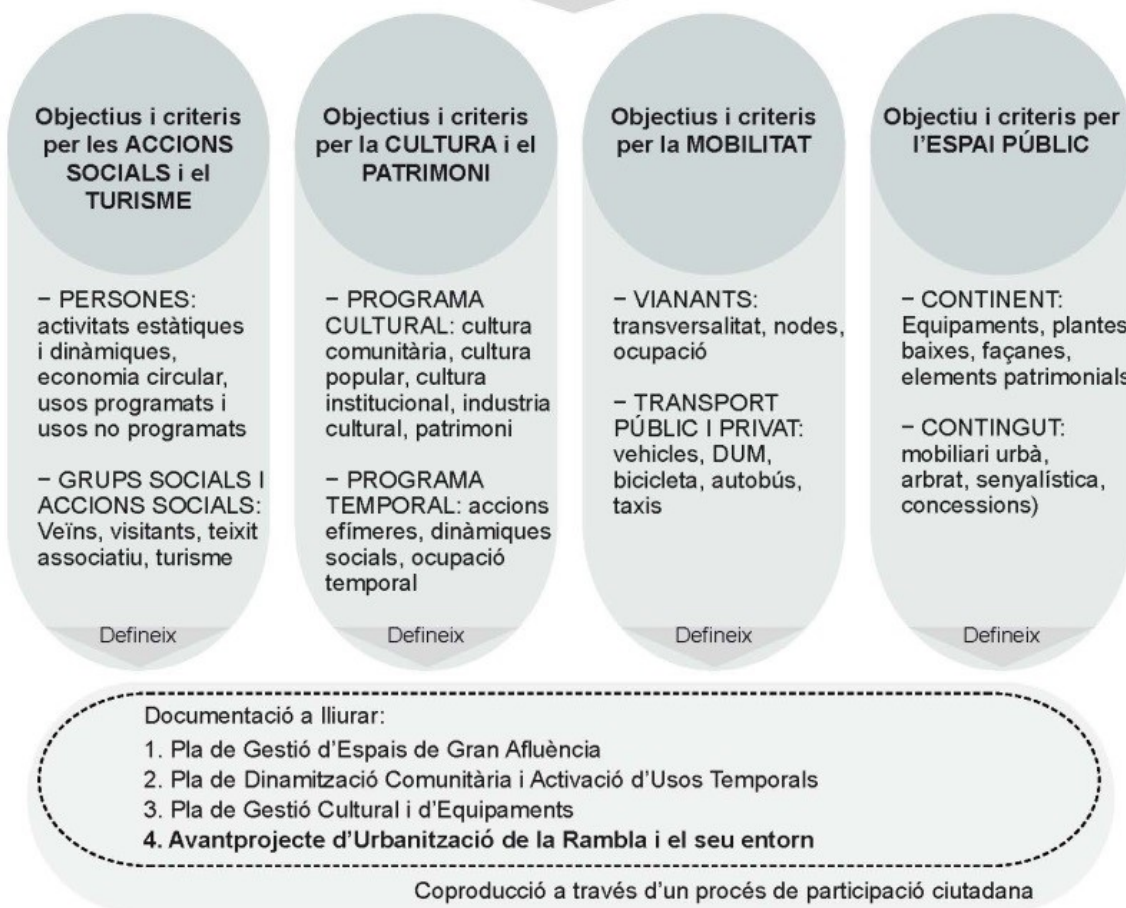
– Pla de dinamització comunitària i activació d'usos temporals: l'objectiu és generar un seguit d'activitats que es desenvolupin de manera continuada i/o temporal i equilibrada a diversos punts de la Rambla i que la successió d'aquestes sigui coherent amb la identitat de l'espai. Es tracta de dissenyar activitats temporals de baix cost i assegurant la participació activa del veïnat i de tots els agents de l'entorn.

– Pla de gestió cultural i d'equipaments: és fonamental trencar les barreres entre les programacions culturals generades als grans equipaments de la zona i la generada pels agents culturals i educatius que treballen des de la proximitat. Cal establir una connexió bidireccional i fluïda entre les dues tipologies d'equipaments i integrar-les en accions conjuntes que permetin col·laboracions a l'espai públic de la Rambla. El passeig ha d'esdevenir un espai plaça mirall de l'activitat dels equipaments del seu llinar, generadora i receptora de les dinàmiques del seu entorn.

– Avant projecte d'urbanització de l'espai públic i entorn de la Rambla: traslladar els objectius i criteris dels quatre eixos a unes propostes concretes per a l'espai públic. Haurà de plantejar i avaluar diferents alternatives de disseny dins el marc del Pla Especial d'Ordenació de la Rambla.

Un cop desenvolupat aquest primer document que inclourà els quatre projectes transversals, caldrà desenvolupar el segon document que serà el Projecte d'Urbanització de la Rambla i connexions amb el seu entorn.

Doc1. Estratègies d'Actuació sobre La Rambla

Doc2. Projecte d'Urbanització de La Rambla i connexions amb el seu entorn

Un projecte d'urbanització centrat en les necessitats de la gent

El projecte d'urbanització de la Rambla ha de ser un document de recomanacions qualitatives acompanyades d'un procés de participació ciutadana que ha d'ajudar en la presa de decisions de l'equip redactor en relació a la projecció i acció sobre la Rambla.

L'objectiu és assolir una intervenció en la Rambla que permeti recuperar-la com a passeig sense cap gran transformació urbanística. Els principis sobre els que s'ha de basar el projecte són:

– Inclusiva: com a espai multifuncional i receptor d'un ampli ventall d'usuaris i grups socials. Ha de garantir un ús adequat dels diferents grups de població atenent a les diferents franges d'edat; contenir espais d'estada que afavoreixin trobades; ser suficientment flexible per acollir diferents tipus d'activitat en diferents moments del dia o diferents èpoques de l'any.

– Accessible: la Rambla tant pel que fa al passeig central com a les voreres laterals ha d'actuar com a espai d'intercanvi i connexió. Per això ha de ser accessible a tots els ciutadans als que dóna servei i no tenir barreres arquitectòniques; ha de donar prioritat al moviment fluid de vianants; ha de poder garantir una distribució eficient de mercaderies al llarg del passeig i als barris a què dóna servei i ha de possibilitar una àgil circulació dels vehicles d'emergència.

– Contextualitzada: l'espai ha de tenir caràcter propi per diferenciar-se d'altres espais; que ha de garantir la connectivitat amb la resta d'espais lliures de l'entorn i s'ha d'adequar als usos predominants dels espais que l'envolten.

– Mixtura: l'àmplia oferta de serveis terciaris de les plantes baixes dels edificis de la Rambla són el marc d'influència directa de l'espai públic i per això s'han de garantir una heterogeneïtat d'activitats que el qualifiquen i ha de ser capaç d'atreure un públic variat que respongui a una oferta àmplia de serveis. Ha de tenir present la Rambla de dia i la Rambla de nit.

– Sostenible: els materials que se seleccionin per a les intervencions han de tenir una vida útil dilatada, de fàcil manteniment i possible reutilització; minimitzar la impermeabilitat de les superfícies a urbanitzar; i reutilitzar en la mesura del possible les aigües pluvials.

– Agradable: ha de garantir una estètica harmoniosa, preveure un manteniment eficient del mobiliari i contenir una presència destacada de verd urbà.

– Segura: s'ha de prioritzar la seguretat passiva sobretot en les hores no comercials; dificultar l'aglomeració de persones i facilitar una mobilitat fluida; minimitzar els espais enclaustrats; tenir en compte la perspectiva de gènere; i preveure mecanismes per facilitar la seguretat activa quan sigui necessària.

– Innovador: s'ha d'aconseguir una gestió més eficient de l'espai, en termes de manteniment, circulació, il·luminació...; incorporar les dinàmiques dels visitants com a emissors i receptors d'informació per tal de gestionar eficientment els serveis que es posen a la seva disposició.

Aquest projecte executiu ha de cenyir-se als preceptes que marcava el Pla Especial d'Ordenació de la Rambla.

Un equip interdisciplinari per a afrontar aquest repte

El repte de transformar la Rambla l'afrontarà un equip interdisciplinari de persones que puguin aportar els seus coneixements en les seves respectives àrees a l'objectiu comú de

recuperar la Rambla per al veïnat. Aquest equip transversal, a més de desenvolupar els dos documents abans esmentats, també podria encarregar-se de fer la direcció d'obra per tal de garantir que es manté l'essència del seu projecte.

Així, els candidats hauran de presentar-se en equips formats pels següents perfils:

- Autor/a del document definidor d'estratègies d'actuació a la Rambla: pot estar llicenciat en Sociologia, Geografia, Antropologia...
- Autor/a de l'avantprojecte i dels projectes executius: arquitecte, enginyer/a de Camins, Canals i Ports...
- Autor/a dels criteris de disseny de l'espai urbà resultant i del seu entorn pròxim: arquitecte...
- Especialista en processos de participació veïnal/social: sociòleg/a, antropòleg/a...
- Tècnic/a especialista en acció cultural.
- Medi Ambient: ecòleg/a...
- Mobilitat de vianants i infraestructures viàries: enginyer/a de Camins, Canals i Ports, arquitecte...
- Activitat econòmica: economista...
- Turisme: sociòleg/a, tècnic/a en Turisme.
- Tècnic/a especialista en afectació de serveis i instal·lacions de xarxes urbanes: enginyer/a industrial...
- Planificació de projectes i obres: enginyer/a tècnic/a d'obra pública, arquitecte, arquitecte tècnic...
- Tècnic/a especialista en cost: enginyer/a tècnic/a d'obra pública, arquitecte, arquitecte tècnic...

Aquest equip, conjuntament amb la coproducció a través del procés de participació i el suport de l'administració, haurà de desenvolupar la proposta més adequada per al passeig de referència de Ciutat Vella i de la ciutat de Barcelona. I és que, durant tot el procés, s'aniran duent a terme accions de participació per fer sentir la veu de tots els agents implicats i, d'aquesta manera, es podrà anar construint al projecte.

La Rambla ha d'esdevenir un espai ciutadà actiu dins la xarxa d'espais lliures de Ciutat Vella. Per aconseguir-ho és imprescindible l'alineació de totes les parts i la clau està en la coproducció i posterior gestió eficient del passeig per tal de garantir-ne la multiplicitat d'usos, el foment de la vida comunitària i el dret a gaudir d'aquests espais singulars per part de visitants i residents sense haver de recórrer a mesures excloents.

El Pla Especial d'Ordenació de la Rambla

Al maig de l'any passat es va aprovar el Pla Especial d'Ordenació de la Rambla que té com a objectiu principal la recuperació de l'essència de passeig d'aquest emblemàtic carrer de la ciutat. El document estableix els criteris que han de seguir les ocupacions existents al passeig, la mobilitat, les infraestructures, la urbanització i les edificacions adjacents en una futura transformació del passeig.

Aquest Pla és una eina essencial i cabdal per tal de recuperar la Rambla per al veïnat i té com a principal objectiu la recuperació del caràcter i essència de rambla, la de passeig. Per tant, la protecció, preservació i posada en valor dels trets identitaris de la Rambla, com a conjunt de patrimoni immaterial definidor de la ciutat de Barcelona. La redacció del Pla Especial es fonamenta en la necessitat que la Rambla es doti d'un instrument de protecció i ordenació integral i estableix el marc d'actuació en el qual s'ha d'intervenir en la Rambla.

La recuperació de la Rambla pels veïns i veïnes de la ciutat requereix a més d'un projecte d'urbanització, de diferents plantejaments estratègics per abordar qüestions com la dinamització i oferta comercial, la vessant social, la gestió del turisme, el tractament del patrimoni i els aspectes culturals...